

**ÖVERENSKOMMELSE OM SAMVERKANSRUTINER
HÄLSOUNDERSÖKNING I ANSLUTNING
TILL ATT BARN OCH UNGA PERSONER
18–20 ÅR PLACERAS FÖR VÅRD
UTANFÖR DET EGNA HEMMET**

Dokumentinformation

Dokumenttitel: Överenskommelse om samverkansrutiner. Hälsoundersökning i anslutning till att barn och unga personer 18–20 år placeras för vård utanför det egna hemmet	Diarienummer NSV17-0024-4
Dokumentkategori: Överenskommelse	
Dokumentansvarig: Länsstyrgruppen för närvård i Sörmland	
Beslutad av: Nämnden för samverkan kring socialtjänst och vård den 3 november 2017, § 27/17	
Giltighetstid: 2017-11-15 – tills vidare. Överenskommelsen kan sägas upp i sin helhet och för samtliga parter efter beslut i NSV.	
Revideringar i överenskommelsen: Aktualitetsprövas då Socialstyrelsen meddelar föreskrifter om hälsoundersökningar (Lag (2017:209) om hälsoundersökningar av barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet).	

Underskrifter

Jan Grönlund
Landstingsdirektör
Landstinget Sörmland

Mehmed Hasanbegovic
Förvaltningschef Arbetsmarknad och familj
Eskilstuna kommun

Jukka Taipale
Socialchef
Flens kommun

Ann Malmström
Socialchef
Gnesta kommun

Ola Nordqvist
Socialchef
Katrineholms kommun

Stefan Heinebäck
Divisionschef Social omsorg
Nyköpings kommun

Päivi Pannula
Socialchef
Oxelösunds kommun

Inger Grindelid
Socialchef
Strängnäs kommun

Graham Owen
Socialchef
Trosa kommun

Dag Wallströmer
Socialchef
Vingåker kommun

Innehåll

Underskrifter	3
Överenskommelse om samverkansrutin vid hälsoundersökningar	6
Nya bestämmelser och ny lag	6
Barn och unga personer 18–20 år som avses.....	6
Ekonomi.....	6
SAMVERKANSRUTIN - hälsoundersökning fysisk och psykisk hälsa	7
Socialtjänsten ska kontakta landstinget.....	7
Hälsoval förmedlar kontakt.....	7
Socialtjänstens uppgifter.....	8
Barns rätt till delaktighet och information.....	8
Samtycke till hälsoundersökningen.....	8
Samtycke för landstinget att inhämta uppgifter om tidigare hälso- och sjukvård.....	8
Lämna uppgift om vem som kommer att närvara vid hälsoundersökningen	8
Landstingets uppgifter.....	8
Barns rätt till delaktighet och information.....	9
Uppgifter om pågående och tidigare kontakter med hälso- och sjukvården	9
Hälsoundersökningen.....	9
Dokumentation efter hälsoundersökningen	9
Uppföljning inom hälso- och sjukvården.....	10
Samordnad individuell plan (SIP)	10
SAMVERKANSRUTIN - hälsoundersökning tandhälsa	11
Socialtjänsten ska kontakta landstinget.....	11
Socialtjänstens uppgifter.....	11
Barns rätt till delaktighet och information.....	11
Samtycke till hälsoundersökningen.....	11
Samtycke till att inhämta uppgifter om tidigare tandvård.....	12
Lämna uppgift om vem som kommer att närvara vid hälsoundersökningen	12
Tandvårdens uppgifter	12
Undersökningen	12
Barns rätt till delaktighet och information.....	12
Bedömning, planerade åtgärder och uppföljning	12
Samordnad individuell plan (SIP)	13

Överenskommelse om samverkansrutin vid hälsoundersökningar

Från och med 2017-11-15 ersätter denna *Överenskommelse om samverkansrutiner hälsoundersökning i anslutning till att barn och unga personer 18–20 år placeras för vård utanför det egna hemmet* de båda tidigare frivilligt tecknade överenskommelserna och samverkansrutinerna från 2014-01-01 mellan kommunerna och landstinget i Sörmland om:

- läkarundersökning i samband med att barn placeras i familjehem eller hem för vård eller boende (HVB)
- bedömning av tandhälsa i samband med att barn placeras i familjehem eller hem för vård eller boende (HVB).

Nya bestämmelser och ny lag

Den 15 april 2017 trädde nya bestämmelser i kraft som syftar till att ytterligare stärka placerade barns och unga personers (18–20 år) tillgång till hälso- och sjukvård inklusive tandvård:

1. Bestämmelser har införts i både socialtjänstlagen och hälso- och sjukvårdslagen om att kommuner och landsting ska ingå överenskommelser om samarbete i fråga om barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet.¹
2. En ny bestämmelse har införts i socialtjänstlagen som innebär, om det inte är obehövt, att socialnämnden ska underrätta landstinget om att ett barn eller en ung person 18–20 år ska erbjudas en hälsoundersökning i anslutning till att vård utanför det egna hemmet inleds.²
3. En ny lag reglerar landstingets skyldighet att erbjuda hälsoundersökningar av barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet.³

Samverkanrutinen i detta dokument reglerar hur landstinget och kommunerna i Sörmland har kommit överens om hur de ska samarbeta kring punkterna 2 och 3.

Sedan den 1 januari 2013 är socialnämndens ansvar för de placerade barnens hälsa förtydligt i socialtjänstlagen (SoL). Socialnämnden ska enligt 6 kap. 7 § SoL verka för att barn som är placerade i familjehem, jourhem, annat enskilt hem, stödboende eller hem för vård eller boende får den hälso- och sjukvård de behöver. Hälso- och sjukvården har en skyldighet att samverka med socialtjänsten kring barn som far illa eller riskerar att fara illa (2 f § HSL och 6 kap. 5 § PSL).

Barn och unga personer 18–20 år som avses

Placeringar i:

- Familjehem
- Jourhem
- Stödboende
- Hem för vård eller boende inklusive SiS-institution

Ekonomi

Landstingen tillförs 10 miljoner årligen för att utföra hälsoundersökningarna.

---

¹ Socialtjänstlagen 5 kap. 1 d §, hälso- och sjukvårdslagen 16 kap. 3 § 3 p.

² Socialtjänstlagen 11 kap. 3 a §.

³ Lag (2017:209) om hälsoundersökningar av barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet.

SAMVERKANSRUTIN

- hälsoundersökning fysisk och psykisk hälsa

Denna samverkansrutin mellan Landstinget Sörmland och kommunerna i Sörmland syftar till att tydliggöra varje parts uppgift i samband med att barn och unga personer 18–20 som placeras för vård utanför det egna hemmet ska genomgå en hälsoundersökning av fysisk och psykisk hälsa.

Syftet med hälsoundersökningen är att den ska ge underlag för en medicinsk bedömning av barnets eller den unga personens behov av hälso- och sjukvård.⁴ Bedömningen kan användas både för socialtjänstens planering av vården och för hälso- och sjukvårdens fortsatta kontakter med barnet eller den unga personen.

Socialtjänsten ska kontakta landstinget

Socialnämnden ska, om det inte är obehövt, underrätta landstinget om att ett barn eller en ung person i åldern 18–20 år, i anslutning till att vård utanför det egna hemmet inleds, ska erbjudas en sådan hälsoundersökning som avses i lagen (2017:209) om hälsoundersökning av barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet. (11 kap. 3 a § socialtjänstlagen)

Socialekreteraren kontaktar landstinget genom att ringa Hälsoval på telefonnummer **016-10 43 62** eller **016-10 43 51** och lämnar uppgifter om namn, personnummer, telefonnummer samt vistelseadress gällande den person som ska hälsoundersökas. Om barnet/den unge har skyddade personuppgifter, ska detta anges.

Undantag kan göras om någon av följande punkter stämmer:

- barnet eller den unge har genomgått en hälsoundersökning det senaste året
- barnet eller den unge har genomgått hälsoundersökningen som erbjuds asylsökande⁵ och denna till fullo motsvarar hälsoundersökningen som gäller generellt för barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet
- socialtjänsten i sin utredning har konsulterat BVC/elevhälsa samt övriga vårdkontakter som barnet eller den unge har, och dessa verksamheter samstämt har bedömt att det inte finns behov av en hälsoundersökning.

Om någon av punkterna stämmer, men barnet/den unge och vårdnadshavaren ändå vill att en hälsoundersökning ska erbjudas, ska socialekreteraren underrätta landstinget. Socialekreteraren ska kontakta landstinget även om en läkarundersökning enligt § 32 LVU har ägt rum, om denna inte till fullo motsvarar vad som ingår i hälsoundersökningen av barnet fysiska och psykiska hälsa.

Hälsoval förmedlar kontakt

Hälsoval kontaktar den BVC-mottagning/vårdcentral där hälsoundersökningen ska äga rum:

- barn 0 – 6 år (eller så länge barnet är inskrivet vid en BVC-mottagning) ska undersökas vid BVC-mottagning
- barn från 7 års ålder och unga personer 18–20 år ska undersökas på vårdcentral.

---

⁴ Behovet av tandvård ingår i hälsoundersökningen, men genomförs separat inom tandvården. Se samverkansrutin för detta på sidan 11 ff.

⁵ SOS 2011:11 Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om hälsoundersökning av asylsökande m. fl.

Hälsoval får uppgift om tidpunkt för hälsundersökningen samt namn på den person som kommer att genomföra hälsundersökningen. Hälsoval vidarebefordrar dessa uppgifter till socialsekreteraren samt besked om var hälsundersökningen ska äga rum.

Socialtjänstens uppgifter

Barns rätt till delaktighet och information

Socialsekreteraren ska utifrån barnets ålder och mognad ge barnet information om hälsundersökningen och varför den genomförs. Barnet ska få möjlighet att komma till tals och bli lyssnad på. Socialsekreteraren ska ta hänsyn till barnets åsikter och bedöma dessa utifrån barnets ålder och mognad.

Socialtjänsten har det yttersta ansvaret för att barnet eller den unge får det praktiska och ekonomiska stöd som behövs för att komma till hälsundersökningen.

Samtycke till hälsundersökningen

I de fall som hälsundersökningen görs i samband med en placering enligt socialtjänstlagen krävs vårdnadshavarens samtycke. Barn från och med 15 år ska också lämna sitt samtycke. Inför hälsundersökningen ska socialsekreteraren inhämta ett skriftligt samtycke till hälsundersökningen. Det skriftliga samtycket överlämnas till den BVC-mottagning/vårdcentral där hälsundersökningen ska genomföras senast fem arbetsdagar före hälsundersökningen, om inget annat bestäms i det enskilda fallet.

Om placeringen sker med stöd av LVU, får socialnämnden besluta om att hälsundersökningen ska ske.

Samtycke för landstinget att inhämta uppgifter om tidigare hälso- och sjukvård

I de fall som hälsundersökningen görs i samband med en placering enligt socialtjänstlagen, ska socialsekreteraren inhämta ett skriftligt samtycke från vårdnadshavaren och barn från och med 15 år till att hälso- och sjukvården får inhämta de journaluppgifter som behövs inför hälsundersökningen. Det skriftliga samtycket överlämnas till den BVC-mottagning/vårdcentral där hälsundersökningen ska genomföras senast fem arbetsdagar före hälsundersökningen, om inget annat bestäms i det enskilda fallet.

Om placeringen sker med stöd av LVU, får socialnämnden besluta om att hälso- och sjukvården får inhämta journaluppgifter.

Lämna uppgift om vem som kommer att närvara vid hälsundersökningen

Socialsekreteraren ska i förekommande fall lämna uppgift till den BVC-mottagning/vårdcentral där hälsundersökningen ska genomföras om vem som kommer att närvara tillsammans med barnet vid hälsundersökningen (namn, telefonnummer och relation till barnet).

Landstingets uppgifter

Landstinget ska, utöver vad som följer av hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) och tandvårdslagen (1985:125), på initiativ av socialnämnden erbjuda en hälsundersökning i anslutning till att vård utanför det egna hemmet av ett barn eller en ung person i åldern 18–20 år inleds. (1 § lag (2017:209) om hälsundersökningar av barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet)

Vad som bör ingå i hälsundersökningen⁶ framgår av Socialstyrelsens BBIC-dokument *Hälsundersökning av barnet i samband med placering eller socialtjänstens utredning av ett barn*. Dokumentet finns att ladda ner här: <http://www.socialstyrelsen.se/SiteCollectionDocuments/BBIC-Samverkan-halso-och-sjukvard-halsundersokning.pdf>

Barns rätt till delaktighet och information

Den som genomför hälsundersökningen ska utifrån barnets ålder och mognad ge barnet information om hälsundersökningen och varför den genomförs. Barnet ska få möjlighet att komma till tals och bli lyssnad på. När hälsundersökningen avslutas ska barnet ges möjlighet att ställa frågor om undersökningen och om eventuell fortsatt utredning och behandling.

Uppgifter om pågående och tidigare kontakter med hälso- och sjukvården

BVC-mottagningen/vårdcentralen där hälsundersökningen ska ske inhämtar, med stöd av det samtycke från vårdnadshavare och barn över 15 år som socialsekreteraren har inhämtat, eller med stöd av beslut av socialnämnd, de journalkopior från barnets vårdkontakter som behövs för att genomföra hälsundersökningen.

Hälsundersökningen

BHV-sjuksköterska genomför hälsundersökningen av barn 0–6 år. Den kan kompletteras med ett teambesök (BHV-sjuksköterska och BHV-läkare). Vid behov finns även MBHV-psykolog att tillgå.

Allmänläkare eller annan läkare med specialistkompetens med relevans i det enskilda fallet genomför hälsundersökningen av barn från och med 7 års ålder och unga personer 18–20 år.

Dokumentation efter hälsundersökningen

Förutom den journalföring som sker vid BVC-mottagningen/vårdcentralen, ska även socialtjänsten få del av de uppgifter som har kommit fram vid hälsundersökningen för sin vidare planering av vården. Den BHV-sjuksköterska⁷ och den läkare vid vårdcentral som har genomfört hälsundersökningen ansvarar för att bedömning, planerade åtgärder och uppföljning sammanfattas i *Utlåtande till socialtjänsten från hälso- och sjukvård*⁸ och överlämnas till barnets/den unges socialsekreterare. Dokumentet finns här: se informationsruta nedan.

- **Läkare vid vårdcentral** når *Utlåtande till socialtjänst från hälso- och sjukvård* som brevmall i NCS Cross där den heter *Utlåtande socialnämnd hälsundersökning*.

Mallen finns även att skriva ut här: <http://www.socialstyrelsen.se/SiteCollectionDocuments/BBIC-Samverkan-halso-och-sjukvard-utlatande.pdf>

- **BHV-sjuksköterska och andra professioner som medverkar vid BVC-mottagning** når *Utlåtande till socialtjänst från hälso- och sjukvård* som brevmall i NCS Cross där den heter *Utlåtande socialnämnd hälsundersökning*. En kopia av det ifyllda dokumentet bifogas/scannas in i barnets PMO/pappersjournal.

Mallen finns även att skriva ut här: <http://www.socialstyrelsen.se/SiteCollectionDocuments/BBIC-Samverkan-halso-och-sjukvard-utlatande.pdf>

Uppgifterna ska vara socialtjänsten tillhanda senast tio arbetsdagar efter det att hälsundersökningen har ägt rum, om inget annat avtalas i det enskilda fallet.

⁶ Socialstyrelsen kommer att meddela föreskrifter om hälsundersökningen omkring årsskiftet 2017/18.

⁷ Har BHV-läkare och /eller MBHV-psykolog medverkat vid hälsundersökningen, ansvarar även dessa för att uppgifter förs in och kommer socialnämnden tillhanda.

⁸ *Utlåtande till socialtjänsten från hälso- och sjukvård* är framtagen inom Socialstyrelsens BBIC-material.

Uppföljning inom hälso- och sjukvården

Den uppföljning och de vidare insatser som berör hälso- och sjukvården ansvarar den som har genomfört undersökningen för att överföra till berörda och vid behov remittera till annan vårdgivare.

Samordnad individuell plan (SIP)

Om barnet eller den unge får insatser av både kommun och landsting bör en samordnad individuell plan erbjudas. Om barnet eller den unge och vårdnadshavare inte vill att ett SIP-möte ska äga rum, kan socialtjänstens genomförandeplan istället reglera hur uppföljning ska ske.

SAMVERKANSRUTIN

- hälsundersökning tandhälsa

Denna samverkansrutin mellan Landstinget Sörmland och kommunerna i Sörmland syftar till att tydliggöra varje parts uppgift i samband med att barn och unga personer 18–20 som placeras för vård utanför det egna hemmet ska genomgå en hälsundersökning. Den del av hälsundersökningen som avser tandhälsan ska utföras inom tandvården.

Syftet med undersökningen är att den ska ge underlag för en bedömning av barnets eller den unges behov av insatser inom tandvården. Bedömningen kan användas både för socialtjänstens planering av vården och för tandvårdens fortsatta kontakter med barnet eller den unge.

Socialtjänsten ska kontakta landstinget

Socialnämnden ska, om det inte är obehövt, underrätta landstinget om att ett barn eller en ung person i åldern 18–20 år, i anslutning till att vård utanför det egna hemmet inleds, ska erbjudas en sådan hälsundersökning som avses i lagen (2017:209) om hälsundersökning av barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet. (11 kap. 3 a § socialtjänstlagen)

Socialekreteraren kontaktar tandvården genom att ringa den klinik där barnet/den unge är listat. Om det finns osäkerhet om vilken klinik eller privat vårdgivare som ska kontaktas, kan frågan ställas till Tandvårdsenheten, telefonnummer **0155 24 59 21** eller via landstingets växel **0155 24 50 00**. Socialekreteraren ska lämna uppgifter om namn, personnummer, telefonnummer samt vistelseadress gällande den person som ska erbjudas en undersökning. Om barnet/den unge har skyddade personuppgifter ska detta anges.

Undantag från att kontakta tandvården kan göras om socialekreteraren inom socialtjänstens utredning har konsulterat tandvården och båda punkterna nedan stämmer:

- det har gått mindre än ett år sedan föregående undersökning
- vid konsultationen har tandvården bedömt att det inte finns något behov av en förnyad undersökning.

Om punkterna stämmer, men barnet/den unge och vårdnadshavaren ändå vill bli erbjuden en hälsundersökning, ska socialtjänsten underrätta tandvården.

Socialtjänstens uppgifter

Barns rätt till delaktighet och information

Socialekreteraren ska utifrån barnets ålder och mognad ge barnet information om undersökningen och varför den genomförs. Barnet ska få möjlighet att komma till tals och bli lyssnad på. Socialekreteraren ska ta hänsyn till barnets åsikter och bedöma dessa utifrån barnets ålder och mognad.

Socialtjänsten har det yttersta ansvaret för att barnet eller den unge får det praktiska och ekonomiska stöd som behövs för att komma till undersökningen.

Samtycke till hälsundersökningen

I de fall som undersökningen görs i samband med en placering enligt socialtjänstlagen krävs vårdnadshavarens samtycke. Barn från och med 15 år ska också lämna sitt samtycke. Inför undersökningen ska socialekreteraren inhämta ett skriftligt samtycke till undersökningen. Det

skriftliga samtycket överlämnas till den klinik eller privata vårdgivare där undersökningen ska genomföras senast fem arbetsdagar före undersökningen, om inget annat bestäms i det enskilda fallet.

Om placeringen sker med stöd av LVU, får socialnämnden besluta om att undersökningen ska ske.

Samtycke till att inhämta uppgifter om tidigare tandvård

I de fall som undersökningen görs i samband med en placering enligt socialtjänstlagen, ska socialsekreteraren inhämta ett skriftligt samtycke från vårdnadshavaren och barn från och med 15 år till att den klinik eller privata vårdgivare som genomför undersökningen får inhämta de journaluppgifter som behövs inför undersökningen. Det skriftliga samtycket överlämnas till den klinik eller privata vårdgivare där undersökningen ska genomföras senast fem arbetsdagar före undersökningen, om inget annat bestäms i det enskilda fallet.

Om placeringen sker med stöd av LVU, får socialnämnden besluta om att hälso- och sjukvården får inhämta journaluppgifter.

Lämna uppgift om vem som kommer att närvara vid hälsoundersökningen

Socialsekreteraren ska i förekommande fall lämna uppgift till den klinik eller privata vårdgivare där undersökningen ska genomföras om vem som kommer att närvara tillsammans med barnet vid undersökningen (namn, telefonnummer och relation till barnet).

Tandvårdens uppgifter

Landstinget ska, utöver vad som följer av hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) och tandvårdslagen (1985:125), på initiativ av socialnämnden erbjuda en hälsoundersökning i anslutning till att vård utanför det egna hemmet av ett barn eller en ung person i åldern 18–20 år inleds. (1 § lag (2017:209) om hälsoundersökningar av barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet)

Undersökningen

Med undersökning avses fullständig undersökning av tandläkare.

Barns rätt till delaktighet och information

Den som genomför undersökningen ska utifrån barnets ålder och mognad ge barnet information om undersökningen och varför den genomförs. Barnet ska få möjlighet att komma till tals och bli lyssnad på. När undersökningen avslutas ska barnet ges möjlighet att ställa frågor om undersökningen och om eventuell fortsatt utredning och behandling.

Bedömning, planerade åtgärder och uppföljning

Förutom den journalföring som sker vid mottagningen där undersökningen äger rum, behöver även socialnämnden få del av de uppgifter som har kommit fram vid undersökningen för sin planering av vården utanför det egna hemmet. Tandläkaren sammanfattar bedömning, planerade åtgärder och uppföljning i *Utlåtande för tandvården*⁹ som finns här: <https://www.landstingetsormland.se/extra-ingang/Samarbetspartners/For-vardgivare/Blanketter/>

---

⁹ Utlåtandet ingår i Barns behov i centrum (BBIC) som är ett handläggnings- och dokumentationssystem för utredning, planering och uppföljning i den social barn- och ungdomsvården. I BBIC ingår bland annat konsultationsdokument och mallar för utlåtande som socialtjänsten kan använda i sina kontakter med hälso- och sjukvården samt tandvården.

Uppgifterna ska vara den socialtjänst som har underrättat tandvården tillhanda så snart som möjligt eller senast tio dagar efter det att undersökningen har ägt rum, om inget annat avtalas i det enskilda fallet.

Tandläkaren ansvarar för den uppföljning och de åtgärder som berör tandvården, inklusive eventuella remisser.

Samordnad individuell plan (SIP)

Om barnet eller den unge får insatser av både kommun och landsting bör en samordnad individuell plan erbjudas. Om barnet eller den unge och vårdnadshavare inte vill att ett SIP-möte ska äga rum, kan socialtjänstens genomförandeplan istället reglera hur uppföljning ska ske.